

ÅRSRAPPORT 2015 – DET HUMANISTISKE FAKULTET

Det humanistiske fakultet (HF) ved Universitetet i Oslo er Norges største humanioramiljø og et av de beste humanistiske fakultetene i Norden.

Fakultetet har om lag 6000 studenter og tilbyr 14 bachelorprogram, 22 masterprogram, 18 årsenheter og mer enn 70 fag innenfor områdene språk, kultur, historie, medier, litteratur og idéfag. På Det humanistiske fakultet jobber i overkant av 700 ansatte på syv institutter, to sentre og en fakultetsadministrasjon. HF er vertsfakultet for den nye tverrfakultære satsingen UiO:Norden, og har også to sentre for fremragende forskning (SFF).

En valgt dekan og et fakultetsstyre leder fakultetet.

NØKKELTALL

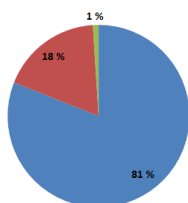
Ved Universitetet i Oslo (UiO) er det et utvalg resultatindikatorer som målfestet per år. Det fastsettes også ambisjoner for indikatorene. Utvalget gjenspeiler den resultatbaserte delen av finansieringsmodellen.

RESULTATINDIKATORER MED AMBISJONER	RESULTAT					AMBISJONER
	2011	2012	2013	2014	2015	2017
Nye studiepoeng per heltidsekvivalent	37,7	37,4	37,2	36,7	35,5	38,4
Netto gjennomføringstid for disputerte kandidater	4,6 år	3,15 år	3,3 år	3,2 år	3,2 år	3,2 år
Studentmobilitet - Andel utvekslingsstudenter	7,2 %	8,0 %	7,7 %	8,9 %	8,3 %	8,5 %
Publikasjonspoeng per vitenskapelig årsverk	1,38	1,34	1,32	1,49	1,40	1,40
EU-tildeling – volum (i 1000 kroner)	267	2 803	2 824	3 129	603	1 000
NFR-tildeling – volum (i 1000 kroner)	74 024	75 325	82 375	81 753	83 335	73 950

ANDRE STØRRELSER	RESULTAT		PROGNOSE	
	2014	2015	2016	2020
Bevilgningsinntekter (mill. kr)	-605	-640	-631	-613
Årsverk bevilgningsfinansiert virksomhet	655	661	692	672
herav førstestillinger	290	310	323	318
herav postdoc-stillinger	23	34	34	26
herav stipendiatstillinger	122	112	134	127
herav administrative årsverk	168	166	171	167
herav midlertidige årsverk	202	206	N/A	N/A
Årsverk eksternt finansiert virksomhet	93	93	83	70

858

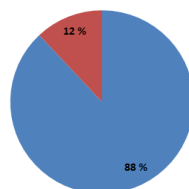
vitnemål ble utstedt i 2015.

Av fakultets kostnader på basisvirksomheten ble **81 %** brukt til personalkostnader, 18 % til drift og 1 % til investeringer.

22 228

eksamener ble avlagt i 2015.

Av fakultets inntekter var **88 %** på basisvirksomheten og 12 % på eksternt finansierte prosjekter.

STATUS FOR DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN

Basisvirksomheten

Basisvirksomheten ved HF hadde ved utgangen av 2015 akkumulerte ubrukte midler på 121,5 mill. kroner. Av dette er 69,5 mill. overført fra tidligere år og 52 mill. mindreforbruk i 2015.

Det er et mindreforbruk på ca. 30 mill. i personalkostnader som i hovedsak skyldes forsinkelser i ansettelse. Mindreforbruket er størst på fast vitenskapelig ansatte, men også på rekrutteringsstillinger var det store forsinkelser. Når det gjelder driftskostnader er mindreforbruket på ca. 14 mill. Dette skyldes et generelt underforbruk som blant annet følger av at det i dagens situasjon er budsjettet med en økning i forbruket av driftsmidler, men at kapasiteten internt ikke er økt nok med hensyn til nye aktiviteter. Det resterende avviket er en kombinasjon av flere faktorer.

	Årsregnskap 2014	Årsregnskap 2015
Inntekter	-605 310 710	-639 716 693
Personalkostnader	483 012 094	494 068 976
Driftskostnader	100 941 629	107 295 167
Investeringer	6 103 032	8 968 556
Årsresultat uten nettobidrag og prosjektavslutning	-15 253 955	-29 383 994
Nettobidrag	-25 543 184	-22 180 441
Prosjektavslutning	-225 976	-458 863
Årsresultat med nettobidrag og prosjektavslutning	-41 023 115	-52 023 298
Overført fra i fjor	-28 483 691	-69 506 806
Akkumulert resultat	-69 506 806	-121 530 104

Hovedutfordringen for HF's økonomi er hvordan vi kan håndtere mindreforbruket på en god måte med tanke på fakultetets fremtidige økonomi. De ubrukte midlene er av en slik størrelse at det ikke er gjort i en håndvending å styre det akkumulerte resultatet mot balanse. Dette er en prosess som vil ta tid og som ikke kan løses med enkle grep uten at det øker risikoen for en uheldig økonomisk utvikling på lengre sikt. Men det er lagt planer som vil øke aktiviteten betraktelig i årene framover. Langtidsprognosen viser at fakultetet reduserer sitt akkumulerte overskudd gradvis fra 122 mill. i 2015 til 65 mill. i 2020. Noen raskere reduksjon enn dette vil være vanskelig, siden personalkostnader og driftskostnader allerede er økt kraftig fra 2015 til 2016 og framover.

Eksternt finansierte prosjekter

Fra 2014 til 2015 er prosjektinntektene redusert fra 113 til 85 mill. kr, en nedgang på 28 mill. (25 %). Regnskapsførte inntekter for 2015 er også ca. 15 mill. lavere enn budsjettet. Dette avviket skyldes at flere prosjekter som er finansiert av Norges forskningsråd (NFR) ikke har fått overført planlagte midler i 3. tertial 2015. Utsettelsene skyldes blant annet forsinkelser i NFR, kontraktsendringer og mindreforbruk ved prosjektene.

	Årsregnskap 2014	Årsregnskap 2015
Inntekter	-113 146 574	-85 282 632
Personalkostnader	64 809 365	53 512 895
Driftskostnader	16 848 304	17 169 682
Investeringer	876 214	161 608
Årsresultat uten nettobidrag og prosjektavslutning	-30 612 691	-14 438 447
Nettobidrag	25 965 300	22 413 793
Prosjektavslutning	225 976	458 863
Årsresultat med nettobidrag og prosjektavslutning	-4 421 414	8 434 209
Overført fra i fjor	-16 040 178	-20 453 694
Akkumulert resultat	-20 461 591	-12 019 485

Nettobidraget til basisøkonomien (midler til frikjøp og overhead fratrukket egenandel) viser en reduksjon fra 26 til 22,4 mill. kr, en nedgang på 3,5 mill. eller 14 %. Kostnadene (eksklusive nettobidrag og prosjektavslutning) viser en reduksjon på 14 % fra 82,5 til 70,8 mill. kr.

Akkumulert resultat (overskudd) går ned fra 20,5 til 12 mill. kr, en reduksjon på 8,5 mill. kr (48 %). Hovedbildet er at inntektene går noe ned fra 2014 til 2015 (- 25 %), men at aktiviteten i hovedsak er opprettholdt ved bruk av overførte midler fra 2014.

Langtidsprognosen for inntekter tar utgangspunkt i et historisk høyt nivå på om lag 110 mill. kr i 2015. Det er justert for at de store prosjektene Norsk Ordbok (årlig inntekt 20 mill., utfasing i 2015) og Centre for the Study of Mind in Nature (CSMN) (årlig inntekt 10 mill. kr, utfasing i 2017) ikke forventes erstattet av nye prosjekter i samme størrelsesorden. Budsjetterte inntekter utgjør 112 mill. i 2016 og 115 mill. i 2017, og reduseres så til 97 mill. i 2018 og 2019 og 93 mill. i 2020.

MÅLOPPFYLLELSE OG HENDELSER

Det var stor aktivitet på HF også i 2015 og bare et utvalg kan dekkes i denne årsrapporten. Innholdet som knytter seg til måloppfyllelse og hendelser reflekterer tiltak og milepæler i HF's årsplan 2015-2017.

Et grensesprengende universitet

HF oppfordrer studentene til å reise ut

Fakultetet ønsker at flere studenter tar studieopphold i utlandet både på bachelor og master, og HF er blant de fakultetene med flest utreisende studenter, selv om antallet dessverre har gått noe ned i 2015. Antallet som reiser inn for å studere ved HF er derimot stigende for tredje år på rad, slik at indikatoren *mobilitet* (innreisende pluss utreisende studenter) vil holde seg noenlunde stabil.

Fakultetet har i flere år jobbet for at studieprogrammene skal legge enda bedre til rette for utreise ved å gi studentene anbefalinger på nett om når i studieløpet de bør reise og hvilke læresteder de kan velge. Dette arbeidet er nå tilnærmet fullført både på master og bachelor, og flere programmer har også obligatorisk utreise som en del av studieløpet.

Karriereløpsprogram og satsning mot Europa

Det har vært en vesentlig nedgang i inntjening fra EU. Inntjeningen har til nå kommet fra få prosjekter med relativt små summer, og mange av disse prosjektene er nå avsluttet. Til tross for nedgangen i inntekter, fortsetter internasjonalt samarbeid og EU-finansiering å være viktige mål for HF.

Et nytt virkemiddel for å nå disse målene er etableringen av et karriereløpsprogram. Innspill til programmet har kommet fra instituttene, fra Forskningsrådets kontorer i Oslo og i Brussel og fra forskningsråden ved Norges delegasjon til EU. Formålet med programmet er å bygge sterke forskerkarrierer og forskningsmiljø, og å gi forskerne forutsetninger for å lykkes med søknader om ekstern finansiering. Programmet ble utlyst i 2015 og vil starte i 2016 med en gruppe på åtte unge og lovende forskere. Gruppen tas opp til et femårig løp bestående av skreddersydd oppfølging og kursing, midler til stipendiatstillinger, driftsmidler, frikjøp og utenlandsopphold.

Norge og Norden utforskes i en internasjonal kontekst

UiO:Norden er en av universitetets tre tematiske hovedsatsinger. HF tok initiativ til satsningen og vi

er også dens vertsfakultet. Målet er at de tverrfaglige forskergruppene i UiO:Norden i årene fram til 2024 skal bidra i dialogen om strategiske og politiske valg, samfunnsmessige og kulturelle utviklingsmuligheter og gode løsninger for fremtiden. Universitetsstyret har bevilget 80 millioner til satsningen.

UiO:Norden er godt i gang; faglig leder og administrativ leder er tilsatt, workshops er avholdt og tre av totalt 11 planlagte forskergrupper er etablert. De tre forskergruppene er: Renewing the Nordic Model (Ren), Nordic Welfare Developments (NoWeDe) og Offentlighet og ytringsfrihet i Norden, 1815-1900.

Vitenskapelig publisering i 2015

De foreløpige tallene for vitenskapelig publisering i 2015 viser en nedgang fra året før, med 720 publikasjonspoeng mot 802. De foreløpige tallene for antall publikasjoner har gått ned til 637, mot 645 publikasjoner i 2014. Tallene for 2015 er bedre enn for 2013, og er over snittet for de siste ti år: mellom 2005 og 2014 var snittet for publiseringspoeng 695,6, med en median på 713,7.

Open Access fortsetter å være et satsingsfelt ved fakultetet, og flere av våre forskere har benyttet seg av UiOs publiseringsfond. Fondet har blant annet gitt støtte til Open Access-bøker, og det er arrangert en egen Open Access dag for forskere fra HF.

Læringsuniversitetet

Fadderordning og tett oppfølging av nye studenter

Høsten 2015 tok HF imot 1331 studenter på bachelorprogram og årsenheter. Fakultetet ønsket å ta i mot de nye studentene på en god måte, både på institutt og fakultet, og alle skulle få tilbud om en velfungerende faddergruppe. Trass i utfordringer med å verve nok faddere på enkelte programmer fikk alle nye studenter et tilbud, som ble fulgt opp av instituttvisse opplegg med faglig innhold.

HF fortsetter satsningen på en fagnær semesterstart i 2016, og håper at alle studenter skal få et tettere forhold til faget og til de vitenskapelig ansatte både i semesterstarten og utover i studieløpet. Dette er spesielt viktig fordi vi mener at en god start og tett oppfølging er en nøkkel til mindre frafall og bedre studiekvalitet.

Studiepoeng per student fortsetter å synke

Studiekvalitetsindikatoren *studiepoeng per student* har vært nedadgående i fire år på rad, og denne trenden fortsatte beklageligvis også i 2015.

Fakultetet har hatt mål om en kontinuerlig økning i studiepoeng per student, og har lagt inn mye resurser for å bedre studiekvaliteten på alle programmer.

Dessverre ser det ikke ut til at denne innsatsen gir uttelling. Når HF nå fortsetter arbeidet må fakultetet satse på tiltak vi vet lykkes, og rette innsatsen mot de studentgruppene der det er et forbedringspotensial.

«Å jobbe med fadderordningen har vært spennende og ikke minst en verdifull erfaring. Det å jobbe tett med fadderne har vært utrolig givende.»
Ida, faddersjef for HF 2014-15

I 2015 startet arbeidet med en større studentanalyse der fakultetet bruker kvantitative data fra *Felles Studentsystem* for å se etter mønstre. Hva kjennetegner de studentene som slutter? Hva kjennetegner de studentene som gjennomfører? Analysen ble ferdigstilt på fakultetsnivå i desember 2015, og lages per studieretning i løpet av våren 2016. Resultatene vil hjelpe HF til å finne ut mer om hvor i studieløpet det bør settes inn tiltak og hvilke studenter de bør rettes mot.

Stipendiatene gjennomfører raskere

Gjennomføringstiden for ph.d.-kandidatene ved HF har gått ned de siste årene. Spesielt innføringen av gjennomføringsstipend har gitt bedre fremdrift og gjennomføringstiden ligger nå på et stabilt nivå rett over tre år (se tabell under nøkkeltall på side 2). For å sikre god og riktig veiledning er det videre planlagt veilederseminar.

Et samfunnsengasjert universitet

Norgeshistorie.no: «Tiårets julegave til det norske folk»

Det nye digitale historieverket Norgeshistorie.no ble lansert den 4. desember. Nettstedet inneholder over 500 forskningsbaserte artikler om Norges historie fra steinalderen til i dag. Artiklene er skrevet av rundt 100 historikere, arkeologer og andre fagfolk. Det er Institutt for arkeologi, konservering og historie som står bak nettstedet.

På lanseringen kalte kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen Norgeshistorie.no «tiårets julegave til det norske folk» og understreket viktigheten av fri tilgang på kvalitetssikret kunnskap. Lanseringen ble godt dekket i mediene og på sosiale medier, og Norgeshistorie.no hadde mer enn 34000 besøk i måneden som fulgte. Arbeidet med å spre ordet om nettstedet til lærere og elever i videregående skole og den historieinteresserte allmenhet fortsetter i 2016.

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen var entusiastisk til stede da Norgeshistorie.no ble lansert. (Foto: Terje Heiestad)

Kartlegging av kulturlivet ga nyttige resultater

For å få mer kunnskap om de arbeidsgiverne som ansetter flest HF-kandidater ble det gjennomført en bransjekartleggingspilot høsten 2015. Kulturlivet ble plukket som pilotbransje fordi hele 18 % av HFs tidligere studenter jobber i denne delen av arbeidslivet. Undersøkelsen ble utført av Netlife Research, som gjennomførte 20 kvalitative intervjuer fra fire ulike bransjesegmenter innen kulturlivet.

Målet var å gi fakultetet og instituttene et kunnskapsgrunnlag for å oppnå målrettet kontakt og samarbeid med arbeidsgivere knyttet til utdanningen. Det var også et mål å kartlegge muligheter for forskningssamarbeid og hvordan bransjen forholder seg til eksisterende samfunnskontakt fra instituttene og fakultetet. Kartleggingen viser blant annet at:

- Det er høy interesse for samarbeid med HF, ikke minst i de store kulturinstitusjonene i østlandsregionen.
- Nesten alle er interessert i å ha studenter fra HF i praksis i sin organisasjon. Studenter som skriver en virksomhetsrelevant masteroppgave har et fortrinn.

- Kulturlivet som bransje er i endring og trenger arbeidskraft med en sammensatt kompetanse, både hva gjelder utdanning og erfaring.

HF fikk svært nyttig informasjon fra dette pilotprosjektet, og skal kartlegge to bransjer til i 2016; næringslivet og offentlig sektor.

Et digitaliseringsprosjekt for Norsk folkeminnesamling vurderes

Et forprosjekt om Norsk folkeminnesamling ble ferdigstilt i 2015. Prosjektet munnet ut i prosjektskisser og budsjettforslag for digitalisering og tilgjengeliggjøring av samlingen. Institutt for kulturstudier og orientalske språk beslutter i 2016 om de går videre med digitaliseringsprosjektet.

Et handlekraftig universitet

Omstillingsmidler til instituttene

Fakultetet fordelte 2,1 millioner kroner til instituttene til omstillingstiltak i 2015. Midlene ble gitt til tiltak som praksis II-stillinger, finansiering av en professor II, kompetansehevingstiltak, og omstilling av masterprogrammene kulturarv/museologi og europeisk kultur. De fleste av tiltakene er satt i gang men mange med forsinkelser. Eksempler på igangsatte tiltak:

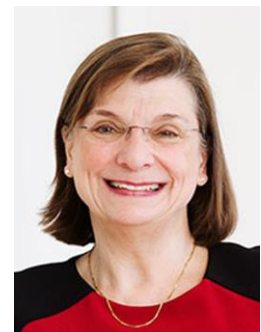
- Praksis II: Institutt for lingvistiske og nordiske studier har ansatt en lektor i videregående skole i 20 % stilling som følger opp de lektorstudentene som har sin faglige tilknytning til instituttet.
- Institutt for medier og kommunikasjon har brukt midler for å finansiere en lektor som underviser i emner knyttet til emnetråden «Arbeidslivets praksiser».

FRIPRO-suksess og verdensledende forskning

Fakultetet har som mål å heve kvaliteten på søknader om ekstern finansiering og har jobbet med dette over lengre tid. Søknadene til Fri prosjektstøtte (FRIPRO) har vært svært gode de siste årene, og siste søknadsrunde ga tolv innvilgede søknader, hvorav to Toppforsk-prosjekt. Fakultetet tilbyr blant annet søkere å få søknaden sin vurdert av eksterne lesere, og instituttene følger opp med egne prosesser. Dette har gitt gode og gjennomarbeidede søknader. Suksessen med FRIPRO betyr at andelen midler fra NFR har økt. Arbeidet med å videreutvikle rutiner og prosesser for søknader om ekstern finansiering fortsetter.

Det er sendt flere søknader til European Research Council (ERC) i 2015, og fakultetet vil overføre de gode prosessene fra FRIPRO til EU-arbeidet. Tildelte midler fra EU er fremdeles få, og det er en målsetning at det sendes flere søknader til de tematiske utlysningene i Horizon2020, i tillegg til ERC.

I tillegg til FRIPRO-suksessen, ble også HF's Senter for fremragende forskning, MultiLing - Senter for flerspråklighet tildelt midler for å bli verdensledende. MultiLing er ett av fem forskningsmiljøer ved UiO som får støtte fra regjeringen for å rekruttere internasjonale toppforskere.

«Å rekruttere internasjonale toppforskere og gi dem et team er en investering i fremtiden fordi det både gir dem muligheten til å utrette noe ved universitetet, og til å rekruttere unge forskertalenter.»
 Professor Elizabeth Lanza,
 leder MultiLing

Det gode universitetet

Et høyt antall tilsettingsprosesser

HF hadde totalt 732 tilsatte i 2015, en nedgang i 17 årsverk fra 2014. Nedgangen skyldes hovedsakelig avslutningen av det 10-årige prosjektet Norsk Ordbok. Antall tilsettingsprosesser har økt betydelig de siste årene, og prognosene viser at antallet vitenskapelige tilsettingsprosesser vil holde seg på et høyt nivå også i årene som kommer. Antall årsverk i førstestillinger har økt med 20 årsverk, fra 290 i 2014 til 310 i 2015. Prognosen for 2016 viser en ytterligere økning med 13 årsverk til 323 før kurven flater ut til 318 årsverk i 2020. Se tabellen «Andre størrelser» på s. 2.

Mange vitenskapelige nytilsetninger

I 2015 ansatte fakultetet 28 personer i faste vitenskapelige stillinger! Det er nesten en dobling av antall nytilsatte fra 2014 og 2013. Tidligere er det bare blitt ansatt mellom én og syv personer i året. De siste to årene har fakultetet også hatt en markant økning i antall bistillinger; 20 i 2015 og 15 i 2014, mot 1-4 tidligere år.

Målene om kjønnsbalanse og internasjonal rekruttering er oppnådd

Med minst 40 % nytilsatte av begge kjønn i alle stillingskategorier har HF nådd likestillingsmålene, med unntak av universitetslektorene. 13 personer fikk opprykk til professor, og 60 % av disse var kvinner. Andelen kvinner i førsteamanuensisstillinger er økende, og utgjør nå 53 %. Andelen kvinnelige professorer er også gradvis økende, og er nå på 36 %. Økningen skyldes professoropprykk og at mange menn pensjoneres.

HF lyser ut alle stillinger internasjonalt, og har nådd målet om minst 30 % tilsatte med utenlandsk doktorgrad i alle vitenskapelige nytilsetninger utenom forskerstillinger.

Nytilsatte	2015	kvinneandel	Internasjonal rekruttering
Førsteamanuensis	28	40 %	53 %
Universitetslektor	2	0 %	50 %
Stipendiat	23	43 %	39 %
Postdoktor	26	65 %	46 %
Professor II/førsteamanuensis II	20	40 %	55 %
Forsker	5	80 %	20 %

«Jeg kom til UiO for å bli med i det nyetablerte senteret for studier av politisk kommunikasjon, POLKOM. Det er et ganske nytt fagområde i Norge, så det er moro å være med fra starten. I tillegg er Oslo en bra by å bo i fordi den kombinerer fordelene til en hovedstad med en mindre bys atmosfære og nærhet til naturen.»

Professor Cristina Archetti, Institutt for medier og kommunikasjon, tilsatt i 2015.